

Kestävyys hankinnoissa (hankintalain näkökulma)

hankinta-asiantuntija Olli Jylhä

Kestävä julkinen hankinta

Määritelmä Helsingin kaupungin kestävien hankintojen oppaasta:

- Kestävä julkinen hankinta määritellään menettelyksi, jossa hankittavissa tavaroissa, palveluissa tai rakennusurakoissa on vastaaviin tavanomaisiin vaihtoehtoihin nähden pienemmät elinkaaren ympäristövaikutukset sekä eettiset ja sosiaaliset vaikutukset

Määritelmä Valtion hankintakäsikirjasta 2017:

- Kestävä kehitys tarkoittaa yleisesti sellaista kehitystä, joka päämääränä on turvata tuleville sukupolville yhtä hyvät tai paremmat toimintamahdollisuudet kuin nykyisillä sukupolvilla on

Hankintaprosessi

- Kestävyys voidaan ottaa huomioon: soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksissa (83-86 §), hankinnan kohteen vähimmäisvaatimuksissa, vertailuperusteissa ja sopimusehdoissa Asetettaessa vaatimuksia tulee huomioida hankintojen yleiset periaatteet tasapuolisuudesta, syrjimättömyydestä ja suhteellisuudesta
- Asetettujen vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen sekä olla suhteellisia ja kohtuullisia hankinnan kohteeseen nähden
- Hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja edellyttäen, että ehdot liittyvät hankinnan kohteeseen Ehdot voivat liittyä hankinnan taloudellisiin tai sosiaalisiin taikka innovaatio-, ympäristö- ja työllisyysnäkökohtiin (98 §)

Hankinnan valmistelu

- Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen (65 §) hankinnan valmistelua varten ja antaa tietoa toimittajille tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan
- Markkinakartoituksella hankintayksikkö voi etsiä ratkaisuja jotka ovat ympäristöystävällisiä ja hakea parhaita käytäntöjä sekä markkinoilta että muilta hankintayksiköiltä
- EU hankinnoissa ilmoitetaan ennakoilmoituksella, kansallisen kynnysarvon mukaisista hankinnoista tietopyyntö lomakkeella. Eriyisalojen hankinnoissa ilmoitetaan kausi-ilmoituksella
- Hankintayksikkö voi valmistella ja/tai toteuttaa hankinnan yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa

Elinkaarikustannukset (95 §)

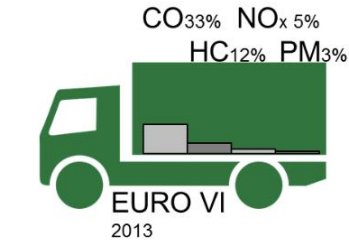
- Elinkaarikustannuksia ovat hankintakustannukset, käyttökustannukset, huoltokustannukset sekä kierrätys- ja jätevaiheen kustannukset ja muut elinkaaren aikaiset kustannukset.
- Myös ulkoisista ympäristövaikutuksista aiheutuvat ja hankinnan kohteeseen sen elinkaaren aikana liittyvät kustannukset
- Ympäristövaikutuksista aiheutuvien kustannusten huomioimiselle on lisäksi, että:
 - 1) arviointimenetelmä perustuu puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin;
 - 2) arviointimenetelmä ei aiheuttomasti suosi tai syrji tiettyjä toimittajia;
 - 3) arviointimenetelmä on kaikkien asianomaisten osapuolten saatavilla ja käytettävissä; ja
 - 4) kustannusten laskemiseksi vaadittavien tietojen toimittaminen ei vaadi kohtuuttomia ponnistuksia tavanomaista huolellisuutta noudattavilta toimittajilta.

Ympäristöjärjestelmät ja ympäristömerkit (72 §)

Hankintayksikkö voi vaatia tiettyä merkkiä näytöksi siitä, että hankinnan kohde vastaa vaadittuja ympäristöominaisuuksia tai/ja sosiaalisia ominaisuuksia

Edellytyksenä merkin vaatimiselle:

1. Merkille asetetut vaatimusten liittyvät hankinnan kohteeseen ja soveltuvat kohteenominaisuuksien määrittelyyn
 2. Merkille asetetut vaatimukset perustuvat puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin
 3. Merkit vahvistetaan avoimessa menettelyssä, johon asiaankuuluvat sidosryhmät voivat osallistua
 4. Kaikkien asianomaisten osapuolten on mahdollista saada merkki
 5. Merkille asetetut vaatimukset laatii kolmas osapuoli, johon merkkiä hakeva toimittaja ei voi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa
- Vastaavat merkityt tulee hyväksyä

Energia		Ilmastoetite
Tavaramittaja	Ulkoyksikkö	Logo
Sisäyksikkö	ABC 123	ABC 123
Vähän kuluttava	A	B
	B	
	C	
	D	
	E	
	F	
	G	
Paljon kuluttava		
Vuotuinen energiankulutus kWh/jäähdytysmenetelmä	X.Y	X.Y
Jäähdytysnopeus kW	X.Y	X.Y
Energiatarkkuusluokan		
Tyyppi	Paketti/jäähdytys	←
	Jäähdytyslämmitys	←
	Ilmajäähdytinen	←
	Veräjälämmitys	←
Lämmitysteho	X.Y	X.Y
Energiatarkkuusluokka asteikolla	A B C D E F G	
Ääni	(dB(A) re 1 pW)	
Tärkeä huomioitava		

®

hankinnat.fi
upphandling.fi

7

Hankinnan varaaminen (24 §)

- Hankintalaki antaa mahdollisuuden hankintojen varaamisesta työkeskuksille ja sosiaalisille yrityksille
- Vähintään 30 prosenttia työkeskuksen tai sosiaalisen yrityksen työntekijöistä tulee olla vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia henkilöitä
- Sosiaalisen yrityksen tulee olla merkitty työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämään sosiaalisten yritysten rekisteriin

Työllistäminen hankinnoissa

Työllistämisehto

- Tarkoituksena heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistäminen, oppisopimus tai työkokeilu

Esimerkki työllistämisehdon kirjauksesta:

- Työllistämällä vähintään kuudeksi kuukaudeksi kaksi vähintään puoli vuotta työttömänä ollutta henkilöä tai työllistämällä oppisopimuksella ammatilliseen tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaan koulutukseen kaksi ammatillista koulutusta vailla olevaa alle 25-vuotiasta työtöntä nuorta.
- Työllistettävän henkilön tehtävien ei tarvitse liittyä toimitettavaan tuotteeseen, vaan hän voi sijoittua muihinkin tehtäviin yrityksessä.
- Sanktio työllistämisvelvoitteen laiminlyönnistä on 10.000 € /henkilö per sopimuskausi.

Sosiaalisten oikeuksien noudattaminen (81 §)

- Harkinnanvaraisissa poissulkemisperusteissa ILO:n yleissopimusten rikkominen
- Hankintayksikön pitää pystyä näyttämään rikkomus toteen

Toteutus ja valvonta (toimitusketjun riskianalyysi)

- Hankintayksikkö voi sopimuksessa vaatia tuottajaa valvomaan sosiaalisten velvoitteiden toteutumista koko tuotantoketjun osalta
- Hankintayksikkö voi vaatia sopimuksessa valvontakäyntioikeutta tuotantotiloihin sopimuskauden aikana
- Vaatimuksena kolmannen osapuolen valvoma laatujärjestelmää

Harmaan talouden torjunta

- Pakolliset poissulkemisperusteet (80 §)
 - > Rikosrekisteriote
- Harkinnanvaraiset poissulkuperusteet (81 §)
 - > Lainsäädännön ja työsopimuksen noudattaminen
 - > Verojen ja sosiaalisten velvoitteiden toteutuminen
- Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset (96 §, EU)
 - > Tulee pyytää selvitys
- Tilaajavastuulaki (2006/1233)

Alihankinta (77 §)

- Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat. Tällainen ilmoitus ei rajoita pääasiallisen tarjoajan vastuuta hankinnan toteuttamisesta Rakennusurakoissa ja palveluhankinnoissa jotka suoritetaan tilaajan tiloissa/valvonnassa tarjoajalta pyydettävä alihankkijoiden tiedot viimeistään sopimuskauden alussa
- Voi vaatia myös muiden sopimusten osalta ja pidemmälle alihankintaketjun osalta
- Hankintayksikkö voi rakennusurakka- ja palveluhankinnoissa sekä tavarahankintaan liittyvissä kokoamis- ja asennustöissä vaatia, että tarjoaja tai ryhmittymän jäsen itse toteuttaa tietyt kriittiset tehtävät

Lisätietoja

- [Motiva](#)
- [Helsingin kaupungin kestävien hankintojen opas](#)
- [Ympäristöministeriö](#)
- [Tyosuojelu.fi](#)
- [Hankinnoista duunia \(Handu\)-hanke](#)
- [Hankinnat.fi](#)